כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסוד שיח

בס"ד ■ יום שני ■ י"ד תשרי תשפ"ו ■ גיליון חג הסוכות, שבת חול המועד ושמחת תורה ■ 06.10.2025 ■ גליון מס' 860

כל מאמץ בענייני תורה ומצוות, אף שהוא חובה בפני עצמו, מרחיב את הצינורות לקבלת ברכות ה' לכל אחד ואחד מבני המשפחה.
הרבי מלובביץ'.

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

בעקבי הכתב והקבלה
היתכן שמשה עצמו יאמר (דברים לב, ד) "תורה צוה לנו משה" - וכי לא היה...
המשך בעמ' 2

שמחה ואחדות בחג הסוכות
מכל חגי ישראל שהם ימי שמחה נתייחד חג הסוכות לחג שכולו שמחה שעליו...
המשך בעמ' 3

שאלות אקטואליות בין אדם לחברו
בניה וישיבה בסוכה ללא קבלת רשות הבעלים
שאלות ותשובות...
המשך בעמ' 4

ה' מסיני בא
ברכת ישראל בהיפרדות מהאומות
בתחילת ברכת משה רבינו לעם ישראל לשבטיו, ישנה הקדמה...
המשך בעמ' 5

ה' צבאות
גילוי שם ה' צבאות
בכל שנה אנו קוראים בהפטרה בסוכות, את עניין מלחמת גוג ומגוג...
המשך בעמ' 6

סיפור לשבת
אישרו לך את הסוכה"
/ סיפורו של הרב מנדי כץ
"האסירים הישראלים בפלורידה כמעט ולא יכלו לקיים את מצוות חג הסוכות...
המשך בעמ' 7

שביבים

■ "בסוכות תשבו שבעת ימים"
■ "ולקחתם לכם ביום הראשון":
ראשון לחשבון עוונות (מדרש תנחומא)
■ החיוך
■ מדוע נקבעה שמחת תורה לאחר חג הסוכות?
המשך בעמ' 8

כי אוריש גויים מפניך, והרחבתי את גבולך, ולא יחמוד איש את ארצך בעלותך לראות את פני ה' אלוקיך שלוש פעמים בשנה (שמות לד, כד)

מדוע מזכירה כאן התורה את העובדה שהקב"ה הוריש מפנינו את הגויים והרחיב את גבולנו ("כי אוריש גויים מפניך והרחבתי את גבולך") ומה עניין זה לכאן? והרי ניתן להתחיל את הפסוק מההבטחה עצמה - "ולא יחמוד איש את ארצך בעלותך לראות את פני ה' אלוקיך...".

המלבי"ם מבאר (מובא בבהירות גם בספר הגיוני הלכה הנזכר לעיל), שהכתוב מנה כאן שלוש סיבות אפשריות, מדוע יחשוש האדם שבזמן העלייה לרגל ישתלטו אחרים על אדמתו:

האחת, "כי אוריש גויים מפניך" - העמים שישבו בארץ ישראל, ועזבוה מפני ישראל, עיניהם נשואות תדיר להזדמנות להשיב לעצמם את אדמותיהם.

השניה, "והרחבתי את גבולך" - ארץ ישראל תהיה רחבה וטובה, ולכן רבים הגויים שיחפצו בה.

והשלישית, "בעלותך לראות את פני ה' אלוקיך" - העולים לרגל משאירים את ביתם וקרקעותיהם מאחוריהם ועולה לרגל, וחוששים שהדבר יגביר את הפיתוי לאחרים להשתלט על אדמותיהם.

וכנגד כל אלה מבטיח הקב"ה, "ולא יחמוד איש את ארצך". (מתוך "לימוד יומי")

הישענות על חסדו של אלוקים

שבעת ימי חג הסוכות מהווים את אחת מפסגותיה של השנה היהודית. בשבעה ימים אלו אנו מעתיקים את מרכז הכובד הביתי שלנו מן הבית אל הסוכה. למעשה, אנו עוזבים "דירת קבע" ועוברים לדור ב"דירת עראי", סוכה - מבנה שהמאפיין המרכזי והחשוב שלו הוא דווקא ארעיותו.

בית איננו קירות, רצפה ותקרה בלבד. בית הוא מקור לביטחון, לתחושת מוגנות, ליציבות. לפי הגדרתו של מרווין האריס, אנתרופולוג אמריקני נודע, הבית מהווה "משכנה של אהבה". הביטוי השגור "להרגיש בבית" מייצג היטב את מגוון הרגשות החיוביים שהמושג 'בית' מעורר בנו. והנה, דווקא בחג הסוכות שבו אנו מצווים "ושמחת בחגך" (דברים טז, יד), אנו מערערים על כל ההיבטים של ה'בית'. אנו אוכלים, ואף ישנים, במבנה זמני שאיננו מוגן, שתקרתו ארעית ואיננה אטומה. מדוע אנו יושבים בסוכה בחג הסוכות? את התשובה לכך נוכל למצוא, כמובן, בתורה: **"בסוכות תשבו שבעת ימים, כל האזרח בישראל ישבו בסוכות - למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציאי אותם מארץ מצרים, אני ה' אלוהיכם."** [ויקרא כג, מב]

מעניין להבחין כי בחג המקביל לחג הסוכות, הלוא הוא חג הפסח, שגם אותו אנו חוגגים בהקשר ההיסטורי של 'יציאת מצרים', אנו מערערים על מושג-יסוד אנושי נוסף: המאכל. בשבעת ימי חג הפסח אנו נמנעים מאכילת חמץ, כלומר, מאכילה של מוצרי דגן שעברו התפחה, ואנו מסתפקים באכילת מצות המוגדרות כ"לחם עוני". מה יש בו, בזיכרון ההיסטורי של יציאת מצרים, שמבקש לערער את מושגי היסוד האנושיים? דיור ומאכל? אם נשתמש בתיאוריית הצרכים של מאסלו, נגלה

כי החגים הנחוגים בהקשר של זיכרון יציאת מצרים, מבקשים לערער את הרמה הראשונה והבסיסית של הצרכים האנושיים: בחג הסוכות אנו 'מאבדים' את הבית לטובת הסוכה; ובחג הפסח אנו 'מאבדים' את המזון לטובת המצה. דומה כי המסר הראשוני של חגים אלו, הוא המאבק בהיבריס האנושי. הגאווה וגבהות הלב, המציגים את ה'עכשיו' במנותק מן העבר, הן תכונות שהתורה מבקשת לעקור מליבו של האדם. לפיכך, עלינו לזכור כי בעבר הרחוק, בעת שהתגבש העם היהודי ויצא לחירות, היינו נטולי מזון ונטולי בית, אבותינו נדדו במדבר והיו תלויים בחסדיו של אלוהים. עלינו לזכור זאת כדי שלא נהפוך לאטומים ומנותקים, כדי שלבנו יהיה פתוח למחסורו של הזולת ולצרכיו הבסיסיים. זהו, ללא ספק, מסר חשוב ועקרוני שהרלוונטיות שלו לא פגה באלפי השנים שחלפו מאז יציאת מצרים. אך אין זו תשובה מספיקה, שכן ימים אלו שבהם אנו נוטשים את המאכל הבסיסי ואת הבית הקבוע, אינם ימים רגילים; הם חגים. כלומר, אין זה מסר חינוכי בלבד, אלא סיבה לשמחה; בפרט חג הסוכות שמהווה עד ימינו מוקד של שמחה מיוחדת. התשובה לכך היא שנטישת הבית איננה מבטאת בשלמות את המסר של חג הסוכות. אם נתבונן בפסוק שציטטנו: "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל", נבחין כי הסוכה מייצגת את ההישענות על חסדו של אלוהים, המיטיב עם האדם ומספק לו את צרכיו. הישיבה בסוכה במשך שבעה ימים, היא סיבה טובה לחגיגה, שכן, בימים אלו אנו נזכרים כי גם הבית הקבוע איננו מובן מאליו. גם הוא ניתן לנו בטובו של האל, וגם עליו אנו שמחים ומודים. הסוכה מספרת לנו שאנו מוקפים בחסד, בחג הסוכות ובכל השנה. על כך אנו שמחים ומודים!

[משיחותיו של רב הכותל המערבי, הרב שמואל רבינוביץ]

בעקבי הכתב והקבלה

/ הרב פרופ' נריה גוטל

היתכן שמשה עצמו יאמר (דברים לב, ד) "תורה צוה לנו משה" - וכי לא היה יותר מתאים שיאמר: 'תורה שציוויתי', או 'תורת ד' שציוויתי'? ועוד, לצד קושי זה שנובע מפשוטו של מקרא, קושי דומה עולה מדרשת חז"ל על המקרא הסמוך (שם שם, ה): "ויהי בישורון מלך" - ומי הוא אותו מלך, שהיה בישורון-ישראל? חז"ל - במקומות רבים - מבארים שה"מלך" בו מדובר אינו אלא משה עצמו:

> "כדאיתא בשמות רבה (ס"פ ב') משה זכה למלכות כדכתיב ויהי בישורון מלך (פ' מ"ח) יוכבד נטלה מלכות משה מלך שנאמר ויהי בישורון מלך, וכן (פ' נ"ב) לרקמות תובל למלך, למלך זה משה שנקרא מלך כמ"ש ויהי בישורון מלך, ואמר בויקרא רבה (פ' ל"א) מלך אסור ברהטים זה משה כדכתיב בי' ויהי בישורון מלך, ואמרו במדבר רבה (פ' ט"ו) א"ל הקדוש ברוך הוא למשה מלך עשיתיך שנאמר ויהי בישורון מלך, ע"ש. ובשבועות (פ"ב מ"ב) אין מוסיפין אלא במלך כתב הרמב"ם בפי' ומשה מלך היה ועליו נאמר ויהי בישורון מלך..."

שעה שכך הדבר, האין זה לא רק צורם שכך יתבטא משה על עצמו, אלא שגם סגנון תואם יותר היה 'הייתי בישורון מלך', ולא שידבר על עצמו בגוף שלישי!

רבי יעקב מקלנבורג מחדש אפוא חידוש מופלג. לדידו שני הפסוקים כלל לא נאמרו על ידי משה, אלא עם ישראל הוא שקטע את רצף דברי משה, התפרץ ואמרם:

> "לכן נ"ל כי שני פסוקים אלה אמרו עדת ישראל אחרי שומעם הדברים הנעימים היוצאים מפי רועם הנאמן לספר בשבחם מהתנהגות אהבתו ית' עמהם ומהכנעתם לפניו לקבל עול מלכותו עליהם, נתפעלה כל העדה לדבר מגודל מדרגת משה, ונכנסו בתוך דבריו לקרוא בהתלהבות נפשותם לאמר: תורה צוה לנו משה וגו' ויהי בישורון מלך וגו'. וטעם בהתאסף וגו' יחד וגו' על יום מ"ת, שנתברר לכל העדה גודל מעלת משה, שבו לבד בחר ד' מכל ישראל, כי ראו שלא היה בכוחם לסבול קבלת התורה רק משה לבדו, עד שאמרו אליו כל העדה קרב אתה ושמע את אשר יאמר ה"א ואת תדבר אלינו וגו' ".

כלומר, מה שנראה לכאורה כנאום אחיד ומונולוגי, מתברר כנאום מורכב ודיאלוגי. משה פתח ואמר: "ד' מסיני בא וזרח משעיר למו... אף חובב עמים... ישא מדברותיך". אלא שאז התפרץ העם ואמר ספונטנית: "תורה צוה לנו משה... ויהי בישורון מלך...". רק אז, משלמה התפרצות העם, יכול היה משה להמשיך, ואמר: "יחי ראובן...".

כך חידש וביאר הכתב והקבלה מדעתו, כדי ליישב את הקשיים. ואז, בסייעתא דשמיא, מצא תימוכין ברורים לפרשנותו בתרגום המיוחס ליונתן בן עזיאל:

> "וראיתי ליב"ע בתרגומו על פסוקים אלה וז"ל, אמרין בני ישראל אוריית' פקיד לנו משה וכו' והוא הוה מלכא, דעתו מבוארת ששני פסוקים אלה הם מאמר המקהלות (קאָהר) כדברינו".

בריך רחמנא דסייען.

שמחה ואחדות בחג הסוכות

/ הרב יעקב הלוי פילבר

מכל חגי ישראל שהם ימי שמחה נתייחד חג הסוכות לחג שכולו שמחה שעליו נאמר (דברים טז): "חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים ... ושמחת בחגך. . . והיית אך שמח", ועל כן כינו חז"ל את חג הסוכות כ"זמן שמחתנו". אבל השמחה הזו אינה רק שמחה אישית, של האדם הפרטי עם עצמו, אלא שמחה הכוללת את כולם, כמו שמפרט לנו שם הכתוב: "ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך והלוי והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך" וכדי שהשמחה תהיה כללית היא חייבת להתרחש מתוך אחדות ושוויון, את השילוב הזה של השמחה והאחדות מוצאים אנו במצוות החג שעליהם דרשו חז"ל (ויק"ר פ' ל) את הכתוב: **"שובע שמחות - אלו שבע מצוות שבחג הסוכות: אתרוג, לולב, הדס, ערבה, סוכה, חגיגה ושמחה"**

והנה בכל אחת ממצוות חג הסוכות יש ממרכיב האחדות או השמחה. **בארבעת המינים** יש גם אחדות וגם שמחה, לגבי האחדות כבר דרשו חז"ל (מנחות כז א) שהם כנגד ארבעת קבוצות המרכיבות את העם היהודי: "ד' מינין שבלולב ב' מהן עושין פירות וב' מהם אין עושין פירות - העושין פירות יהיו זקוקין לשאין עושין, ושאין עושין פירות יהיו זקוקין לעושין פירות, ואין אדם יוצא ידי חובתו בהן עד שיהו כולן באגודה אחת; וכן ישראל בהרצאה עד שיהו כולן באגודה אחת, שנאמר: (עמוס ט') הבונה בשמים מעלותיו ואגודתו על ארץ יסדה!" ואת לקיחת ארבעת המינים קושרת התורה עם השמחה כמו שכתוב (ויקרא כג מ): "ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ בדר כפת תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל **ושמחתם** לפני ה' אלקיכם שבעת ימים".

את ענין האחדות מוצאים אנו לא רק במצוות ארבעת המינים אלא גם במצוות **הסוכה** כמו שאמרו במסכת סוכה (כז ב): "אף על פי שאמרו אין אדם יוצא ידי חובתו ביום טוב הראשון בלולבו של חברו, אבל יוצא ידי חובתו בסוכתו של חברו, דכתיב (ויקרא כג) כל האזרח בישראל ישבו בסכת - מלמד **שכל ישראל ראוים לישב בסוכה אחת**". אבל במצוות הסוכה מוצאים אנו לא רק את האחדות אלא גם את השוויון במה שאמרו במסכת סוכה (ב א): "בסכת תשבו שבעת ימים. אמרה תורה: כל שבעת הימים צא מדירת קבע ושב בדירת עראי. עד עשרים אמה - אדם עושה דירתו דירת עראי". בשבעת ימי חג הסוכות כל ישראל חיים באותה רמת חיים. ועוד מצווה יש בחג הסוכות שאמנם מקיימים אותה אחת לשבע שנים והיא מצוות **ה"הקהל"**.מקץ שבע שנים במועד שנת השמיטה בחג הסוכות . . . הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגרך אשר בשעריך" חג הסוכות שהוא הסיום של כל חגי ישראל הוא ממצה את התמצית של כל חגי ישראל שמטרתם להביא את העם העולה לרגל לבית המקדש להיות מאוחדים בשמחה.

אך זה טבעי שקבעו את **"שמחת תורה"** בסיומו של חג הסוכות, כדי להדגיש שהשמחה האמיתית אינה רק השמחה החיצונית אלא בעיקר השמחה הפנימית של "פקודי ה' ישרים משמחי לב" ולכן לא הסתפקה התורה בעבודת ה' בלבד אלא שאם אין עושים זאת "בשמחה ובטוב לבב" התורה מוכיחה אותנו על כך ואומרת: "תחת אשר לא עבדת את ה' בשמחה ובטוב לבב", וכשנדייק, היא אינה מוכיחה אותנו "שלא עבדת", אדרבא "עבדת" אבל לא בשמחה ובטוב לבב. לכן אנו מציינים את גמר קריאת התורה השנתית דווקא בשמחה, עד שלמאורע הזה אנו קוראים "חג שמחה תורה"..

שאלות אקטואליות בין אדם לחברו

/ **הרב אביחי קצין**, ראש בית המדרש ראשית ורב קהילות משכן מיכאל ועלומים ברעננה

בניה וישיבה בסוכה ללא קבלת רשות הבעלים

1. האם מותר להיכנס ולשבת בסוכה ללא קבלת רשות מבעל הסוכה?

תשובה: יש להקדים בהבאת שני דברים הנראים שסותרים זה את זה.

מחד, באופן עקרוני סוכה גזולה פסולה. כך למדה הגמרא במסכת (ט.א) :"חג הסוכות תעשה לך - למיעוטי גזולה" (והביאם המשנה ברורה תרל"ז, ס"ק ז).

תוס' שם היקשה מדוע יש צורך בלימוד זה והלא אנחנו יכולים ללמוד שסוכה גזולה פסולה מדין מצווה הבאה בעבירה?!

כמה תשובות ניתנו לשאלה זו:

המנחת חינוך (שכ"ה) הסביר את הצורך בכך שאם הפסול הוא משום מצווה הבאה בעבירה, הרי שלא קיים את מצוות העשה של ישיבה בסוכה, אך לא עבר עבירה של ישיבה מחוץ לסוכה. לעומת זאת לאחר הלימוד של פסול סוכה גזולה, הרי שמי שישב בסוכה גזולה כאילו לא ישב בסוכה וגם עבר עבירה של אכילה מחוץ לסוכה.

לעומת הקביעה הברורה שסוכה גזולה פסולה, כתב השלחן ערוך (תרל"ז,ג): "סוכה גזולה כשירה". כוונתו כפי שהסביר המשנה ברורה (ס"ק ז'): "אין הלשון מדוקדק כ"כ דהא דרשינן מדכתיב חג הסוכות תעשה לך למעוטי גזולה אלא ר"ל דגזולה כהאי שתקף על חבירו והוציאו וכו' כשירה".

כלומר, למרות הקביעה העקרונית שסוכה גזולה פסולה, מכיוון שנקוט בידינו שקרקע אינה נגזלת, הרי ברוב המקרים אין הסוכה נגזלת ונחשבת עדיין ברשות הבעלים "וכשאולה דמיא לדידיה" (משנה ברורה ס"ק ח').

על אף זו, כתב הרמ"א (תרלז,ג): **"לכתחלה לא ישב אדם בסוכת חבירו שלא מדעתו**, כ"ש אם דעתו לגזלה".

המשנה ברורה (ס"ק ט) מחלק בין המקרים הבאים:

מותר ליכנס ולישב בסוכת חבירו בשעה שאין בעל הסוכה שם בסוכתו שבודאי לא יקפיד ע"ז דניחא ליה לאינש דליעבד מצוה בממונה

ומ"מ **אם אפשר שיבוא בעל הסוכה בעוד שהוא שם** אף דבעת הכניסה אינו שם לא יכנס שלא מדעתו כי אפשר שבעה"ב יתבייש ליכנס ולאכול או לעשות עסק אחר בפניו.

כתב בבכורי יעקב **דאם נטל רשות מאשתו של חבירו** כשאינו בביתו נראה דמהני דכיון דהרשתיה אשתו מסתמא לא יקפיד ע"ז: והוסיף על כך "ערוך השלחן" (סעיף ה'): "אבל **בנו או אחד מבני הבית** אין לו ליתן רשות **ואינו מועיל נתינת רשותו**".

ובפסקי תשובות (תרלז אות ב) כתב: "**ואם הסוכה מקושטת בקישוטים נאים** ומוצעת בכרים וכסתות נאים וכדו' ודאי מקפיד בעל הבית על מי שיכנס לשם ללא רשות אפילו אינו נמצא שם ואינו עתיד לבוא כל זמן שהלה יהיה שם, **ולכן אין ליכנס לתוכה**"

וכן יש להוסיף שכל זה דווקא בסוכה שבחצר, אבל סוכה שבמרפסת ויש לעבור דרך הבית, לא יכנס.

סיכום:

א. לכתחילה ראוי לבקש רשות להשתמש בסוכת חברו.

ב. אם חברו לא נמצא מותר לשבת בסוכתו כי ניחא לאיניש דמיעביד מצווה בממוניה.

ג. אם קיים חשש שיבוא תוך כדי השימוש, אסור להשתמש.

ד. אם ביקש רשות מאשתו, מותר.

ה. רשות מקרוב משפחה אחר אינו מועיל.

ו. אם הסוכה מקושטת בקישוטים וכסתות אין להשתמש כי הבעלים מן הסתם מקפיד.

ז. היתר השימוש הוא הוא רק בחצר, אך אם צריך לעבור בביתו אסור.

2. האם מותר לבנות סוכה על שטח ששייך לרבים?

תשובה: לגבי בניה על שטח של חברו כתב הרמ"א: (תרלז,ג) "**לא יעשה סוכה לכתחלה בקרקע של חבירו** שלא מדעתו, וכן בקרקע שהיא **של רבים** (הגהות אשירי וא"ז); מיהו **בדיעבד יצא**".

ואולם כך כתב המשנה ברורה (ס"ק י): "כתב המ"א וצ"ע **שנהגו קצת לעשות סוכה ברשות הרבים**.

ואת"ל (ואם תרצה לומר שסיבת ההיתר היא) דכל ישראל מוחלין מ"מ יש לעכו"ם חלק בהם (והם לא מוחלים).

והעלה דאסור מטעם זה לעשות סוכה בר"ה דעכו"ם בודאי לא מחלי ואף דבדיעבד כשרה מ"מ לא יברך עליה דהוי ברכה לבטלה.

ובא"ר כתב דברכה לבטלה לא הוי ע"ש שהאריך בזה וע"כ **אם אין לו אחרת מותר לברך עליה** וכן מצדד בספר מאמר מרדכי להקל.

וכן האריך להתיר בביאור הלכה שם בין היתר בגלל הסיבה שאם רואים שהציבור אינו מוחה לא הוי שואל שלא מדעת ורק סייג שדווקא במקום שאינו חוסם את הדרך אבל במקום שמפריע לרבים למעבר אסור.

סיכום:

1. לכתחילה אין ראוי לבנות סוכה ברשות הרבים כדברי הרמ"א.
2. אם אין ברירה, המשנה ברורה ועוד אחרים התירו ויכול אף לברך "לישב בסוכה"
3. אם הסוכה מפריעה את המעבר או השכנים מוחים לא יבנה.

ה' מסיני בא
ברכת ישראל בהיפרדות מהאומות

/ הרב איתמר הרשקו

לע"נ אמי מורתי רות ב"ר חיים יהודה

בתחילת ברכת משה רבינו לעם ישראל לשבטיו, ישנה הקדמה המתארת את קורות ראשית יצירת העם. כשמעל הכול נמצא מעמד הר סיני, בו נכנסנו לברית עם ה' - ומכוחה באה הברכה לכל ישראל[1]. ובמיוחד שבני ישמעאל ועשיו מאנו לקבל עליהם את התורה, למרות שפתח להם הקב"ה פתח - כשהציג בפניהם את התורה, ושאל אותם על כך[2]. ואילו ישראל תקעו עצמם, ונכנסו לברית מיד - כשאמרו נעשה ונשמע[3].

מתוך אותה העשייה, מברך משה רבינו את ישראל - כדרך שברכם יעקב אביהם[4]. וכשם שיעקב הזכיר להם את מאורעות אחרית הימים, כך עשה עמם משה רבינו - כשהראה להם את הכול, עד היום האחרון[5].

הברכות שמברך משה את השבטים, הם על פי עניין זה. ולכן כל שבט מקבל את תפקידו, המביא לכלל השלמת תיקונו של עולם - עד לזמן תחיית המתים. יחד עם המאבק באומות, כגמול על אי קבלתם את התורה - בהר סיני, ממנו ירדה שנאה לאומות על כך[6].

ראובן מקבל ברכה לכאורה סתמית, שיזכה לחיות ולא למות. בעיקר משום שהוא לימד תשובה, כשהתחרט על בלבול יצועי יעקב אביו[7]. אך מיד אחר כך ישנו שבח נוסף, החוזר בברכת השבטים אצל משה. והוא עניין ההתגברות על האומות, ובמיוחד כיוון שלא קיבלו עליהם את התורה. כך שראובן יצא כחלוץ לפני המחנה - ולא יפקדו ממנו אנשי המלחמה, כשישוב ממנה[8].

את **שמעון** משה לא רצה לברך, כדרך שלא ברכו יעקב. והוא מזכיר את השבט בכלל ברכת **יהודה**[9]. וגם אצל יהודה מתחילה הברכה הפשוטה - על עניין החיים, הן בעולם הזה והן בעולם הבא. וזאת בסמיכות לברכת ראובן - משום ששניהם למדו את האחרים, כיצד לשוב בתשובה לפני ה'[10]. ומכוח הדבר הזה, משה מברך את יהודה שיזכה לנצח מלחמותיו באומות. ולא רק זו, כי אם יבוא כולם בשלום מן המלחמה[11]. יחד עם הנקמות שינקום בהם, על אשר עשו עמנו[12]. ויש בדבר גם מברכת שמעון, שהגן על דינה אחותו, ונקם באויביו על כך.

אחריו מתברכים בני שבט ה**לוי**, ששמרו אמונים לברית ה' עמנו בכל הדורות. ואף כששאר חלקי העם לא עושים כן, הם דואגים לשמור על הברית תמיד[13]. ולכן בני חשמונאי שיצאו משבט לוי, מקבלים את ברכת משה רבינו - שיגברו על האויבים[14]. ולא זו בלבד, אלא שלא תהיה תקומה להם, לאחר שיגברו בני לוי עליהם[15].

בסמיכות אליהם, מקבל **בנימין** את ברכתו - כיוון ששניהם נמצאים במקום הקודש והמקדש. לוי כמי שעובד שם, ובנימין שנבנה המקדש בחלקו[16]. ובכלל ברכתו ישנה ההבטחה שלא יינזקו ישראל, בזמן עלייתם לרגל לירושלים[17]. וכיוון שבנימין לא היה בכלל אלו שהשתחוו לעשיו, די בברכה שלא יינזק מהאומות - כהבטחה לנצחיותו. כדרך שמרדכי לא כרע והשתחווה להמן, מכוח זכות אבותיו שמשבט בנימין[18].

אחריהם מוזכר **יוסף**, שאף הוא זוכה שמוקם מקדש בחלקו - משכן שילה שעמד בבניינו, מעל לשלוש מאות שנה. ומכוח שמירת הברית שזכה לה, בהיותו לבד בארץ מצרים. מברך אותו משה רבינו, שיזכה לגבורת השור, בהכנעת האויבים[19]. הן יהושע שבא מבני אפרים, והן גדעון שבא מבני מנשה[20].

שני השבטים הבאים - **זבולון ויששכר** מוזכרים יחדיו. וזאת כיוון שכח לימוד התורה של יששכר, בא ממה שמפרנס אותו זבולון[21]. ומכוח אותה הזכות ומהיותם יושבים בגבול הארץ - הם משמרים אותה מהאויבים. שלא רק שאינם נלחמים בהם, כי אם באים לשמוע את טבעה של האומה הישראלית - כפי שנגלית במקום המקדש בירושלים[22].

ומשבטים אלו ועד אחרון המתברכים - מחזק אותם משה שיוכלו לעמוד מול האויבים, שכן הם נחשבים כחלשים שבשבטים[23]. ודבר זה הוא מעין מה שעשה יעקב, שכלל בכלל הברכות גם את אלו שהמשיל לחיות וגם את אלו שרק הוכיחם. שכולם נחשבים כאריות ולביאים, מול האומות[24].

ולבסוף שבט **גד** מתברך בכך שיגבר על האויבים בכוח הזרוע - כשחותך את הראש והזרוע במכה אחת. ובכך מרתיע כל אויב ושונא מלהילחם בישראל[25]. **דן** מתברכים בכך שירחיבו את גבולות הארץ, כדרך שעשו בחלוקה הראשונה. שלא הסתפקו במה שהנחילם יהושע, ויצאו לכבוש חלק נוסף בצפון ארץ ישראל - במערת פמייאס[26]. ובזה שני השבטים האלו משמשים כמגדלור וכחלוצים לפני המחנה, כיצד לא להסתפק בהכרעת האויב או הורשתו. כי אם בהפלת רוחו, והרחבת גבולנו תמיד.

ומעין זאת קיבל **נפתלי** את ברכת הירושה[27] - תחת מה שביקש להביא את שטר מכירת הבכורה - שעשו יעקב ועשיו[28], וכדרך שברכו יעקב אביו.

וכחותם לכל השבטים וברכותיהם, מברך משה רבינו את **אשר** וכולל בזאת את כל השבטים - בנעלי **ברזל**, הסוגרות את הארץ בפני האויבים כולם[29].

ומכוח הברכות שברכנו משה, נזכה במהרה בימינו לגבור על כל אויבנו, לסגור את ארצנו בפניהם - ולהרחיב גבולות ארצנו לכל רוח ופינה.

1 - **ויאמר ה' מסיני בא** פתח תחלה בשבחו של מקום ואחר כך פתח בצרכיהם של ישראל, ובשבח שפתח בו יש בו הזכרת זכות לישראל וכל זה דרך רצוי הוא כלומר כדאי הם אלו שתחול עליהם ברכה - רש"י דברים לג, ב

2 - **וזרח משעיר למו** שפתח לבני שעיר שיקבלו את התורה ולא רצו. **מהר פארן** שהלך שם ופתח לבני ישמעאל שיקבלוה ולא רצו - שם

3 - **והם תכו לרגלך** והם ראוים לכך, שהרי תוכו עצמן לתוך תחתית ההר לרגליך בסיני. תוכו לשון פעלו התווכו לתוך מרגלותיך - שם, ג

4 - אתה מוצא בכל השבטים ברכתו של משה מעין ברכתו של יעקב - שם, יג

5 - דבר אחר, אל תקרי **עד הים האחרון** אלא **עד היום האחרון**. מלמד שהראהו את כל העולם כולו, מיום שנברא עד יום שיחיו המתים - שם לד, ב

6 - מאי הר סיני הר שירדה **שנאה לעכו"ם עליו** שלא קבלו בו תורה - שבת, פט. וברש"י שם

7 - **ואל ימות** לעולם הבא, שלא יזכר לו מעשה בלהה - רש"י דברים לג, ו

8 - ויש מפרשים כי הברכה הזאת על כבוש הארץ יאמר, שיחיה ראובן בעברם חלוצים למלחמה לפני בני ישראל. והטעם שיתגברו ולא ינוצחו, כטעם 'ועל חרבך תחיה' (בראשית כז, מ) /ואל ימות/ שלא יפלו מהם במלחמה, 'ויהי מתיו מספר' שיחזרו לאהליהם במספרם ולא

יפקד מהם איש - רמב"ן, שם
9 - שמע ה' קול יהודה כאן רמז ברכה לשמעון מתוך ברכותיו של יהודה, ואף כשחלקו ארץ ישראל נטל שמעון מתוך גורלו של יהודה, שנאמר 'מחבל בני יהודה נחלת בני שמעון' - רש"י דברים לג, ז
10 - **וזאת ליהודה** סמך יהודה לראובן, מפני ששניהם הודו על קלקול שבידם שנאמר 'אשר חכמים יגידו' וגו' 'להם לבדם' וגו' 'ולא עבר זר בתוכם' - שם, ז
11 - ואל עמו תביאנו לשלום מפני המלחמה. ספרים אחרים מן המלחמה - שם
12 - ידיו רב לו יריבו ריבו וינקמו נקמתו - שם
13 - ובריתך ינצורו ברית מילה, שאותם שנולדו במדבר של ישראל לא מלו את בניהם והם היו מולין ומלין את בניהם - שם, ט
14 - ראה שעתידין חשמונאי ובניו להלחם עם עובדי כוכבים, והתפלל עליהם לפי שהיו מועטים י"ב בני חשמונאי ואלעזר כנגד כמה רבבות. לכך נאמר 'ברך ה' חילו ופועל ידיו תרצה' - שם, יא
15 - ומשנאיו מן יקומון מחך קמיו ומשנאיו, מהיות להם תקומה - שם
16 - **לבנימן אמר** לפי שברכת לוי בעבודת הקרבנות ושל בנימין בבנין בית המקדש בחלקו סמכן זה לזה - שם, יב
17 - **חופף עליו** מכסה אותו ומגין עליו - שם
18 - ובהשתחוות יעקב לפני עשו בנימין לא היה נולד, ומימיו לא השתחוה לפני איש. על זאת צוה העולמים שמר אותו במעי אימו עד אשר יעלו בניו לארץ ישראל ויבנה בית המקדש בחלקו וישכון שכינתו בגבולו וכל בית ישראל ישמחו שם, **וכל גויי הארץ כורעים ומשתחוים לארצו**, ואני איני כורע ומשתחוה לפני המן הרשע הצורר והאויב הזה - תרגום שני למגילת אסתר ג, ב
19 - **שורו** שכחו קשה כשור לכבוש כמה מלכים - רש"י דברים לג, יז
20 - **והם רבבות אפרים** אותם המנוגחים הם הרבבות שהרג יהושע שבא מאפרים. **והם אלפי מנשה** הם האלפים שהרג גדעון במדין שנאמר וזבח וצלמונע בקרקר וגו' - שם
21 - **שמח זבולן בצאתך ויששכר באהליך** זבולן ויששכר עשו שותפות, 'זבולן לחוף ימים ישכון' ויוצא לפרקמטיא בספינות ומשתכר ונותן לתוך פיו של יששכר, והם יושבים ועוסקים בתורה. לפיכך הקדים זבולן ליששכר, שתורתו של יששכר על ידי זבולן היתה - שם, יח
22 - **עמים הר יקראו** על ידי פרקמטיא של זבולן תגרי עובדי כוכבים באים אל ארצו, והוא עומד על הספר והם אומרים הואיל ונצטערנו עד כאן נלך עד ירושלים ונראה מה יראתה של אומה זו ומה מעשיה. והם רואים כל ישראל עובדים לאלוה אחד ואוכלים מאכל אחד. לפי שהעובדי כוכבים אלוהו של זה לא כאלוהו של זה ומאכלו של זה לא כמאכלו של זה, ומתגיירין שם שנאמר 'שם יזבחו זבחי צדק' - שם, יט
23 - **ולזבולן אמר** אלו ה' שבטים שברך באחרונה זבולון גד ודן ונפתלי ואשר, כפל שמותיהם לחזקם ולהגבירם לפי שהיו חלשים שבכל השבטים. הם הם שהוליך יוסף לפני פרעה, שנאמר 'ומקצה אחיו לקח חמשה אנשים' לפי שנראים חלשים ולא ישים אותם לו שרי מלחמתו - שם, יח
24 - **ברך אותם** לא היה לו לומר אלא 'איש אשר כברכתו ברך אותו' מה תלמוד לומר 'ברך אותם'. לפי שנתן ליהודה גבורת ארי ולבנימין חטיפתו של זאב ולנפתלי קלותו של איל, יכול שלא כללן כולם בכל הברכות תלמוד לומר 'ברך אותם' - רש"י בראשית מט, כח
25 - **וטרף זרוע אף קדקד** הרוגיהם היו ניכרין, חותכים הראש עם הזרוע במכה אחת - רש"י דברים לג, כ
26 - **יזנק מן הבשן** ...מה זינוק זה יוצא ממקום א' ונחלק לשני מקומות, כך שבטו של דן נטלו חלק בשני מקומות. תחלה נטלו בצפונית מערבית עקרון וסביבותיה, ולא ספקו להם ובאו ונלחמו עם לשם שהיא פמייאס והיא בצפונית מזרחית - שם, כב
27 - **ירשה** לשון צווי, כמו 'עלה רש' - שם, כג
28 - ורבותינו דרשוהו על יום קבורת יעקב, כשערער עשו על המערה במסכת (סוטה, יג) ותרגומו 'יתרמי עדביה' יפול חבלו והוא יודה על חלקו אמרים נאים ושבח - רש"י בראשית מט, כא
29 - **ברזל ונחשת מנעלך** עכשיו הוא מדבר כנגד כל ישראל שהיו גבוריהם יושבים בערי הספר ונועלים אותה, שלא יוכלו האויבים ליכנס בה כאילו היא סגורה במנעולים וברחים של ברזל ונחשת - רש"י דברים לג, כה

ה' צבאות
גילוי שם ה' צבאות

/ הרב איתמר הרשקו

לע"נ אמי מורתי רות ב"ר חיים יהודה

בכל שנה אנו קוראים בהפטרה בסוכות, את עניין מלחמת גוג ומגוג. הן בתיאור הדברים שנמצא בספר זכריה, והן כפי שניבא זאת יחזקאל הנביא. את ההפטרה של זכריה קוראים ביום הראשון של סוכות, ואילו את הפטרה יחזקאל קוראים בשבת של סוכות.

אך בעוד זכריה מתנבא בעיקר על ישראל, והדרך בה תעבור על הארץ המלחמה. יחזקאל מתנבא על האומות, ומה שיבוא להם לרגל המלחמה הזו.

ולכן זכריה מתאר את החלקים הקשים של המלחמה - הן בביאת האומות על ישראל למלחמה, והן בתפיסת חצי העיר והגליית חלק מתושביו בשבי. ולו זו בלבד אלא אף בתוך עם ישראל, יהיו מריבות ומחלוקות האחד עם השני[1]. והאומות ידמו לחשוב, שהנה יש אף מיהודה המשתתפים עמם במלחמה על ירושלים[2].

אך למעשה כבר ניבא על כך דוד בתחילת ספר תהילים - יושב בשמים ישחק, ה' ילעג למו[3]. כך שאין האומות שמים על לב, כיצד בדברים האלו הם גוזרים את דינם על עצמם - לאבדון, ולהיענש על פגיעתם בישראל[4].

את הדברים האלו ממשיך יחזקאל בנבואתו, כשבה מתאורת נפילת גוג על אדמת ישראל. אך לא זו בלבד שהוא יענש, אלא אף שאר האומות שתמכו בו - יענשו גם הם[5]. ואמנם הדבר ייעשה בכמה שלבים, כך שתהיה להם ההזדמנות להיטיב דרכם לקראת הסוף המוחלט.

בתחילה יירדו העונשים בדברים הטבעיים - כברד והגשם השוטף, והם יוכלו לתלות זאת בשינוי האקלים. אך אחר כך יבוא הדין גם על כך, ועונשם יגדל גם בדברים שמעל הטבע - באבני אלגביש, אש וגופרית שירדו עליהם[6]. ותחת מה שדימו בתחילה שאף הקב"ה כביכול לא יכול להם, יגלו כולם את כבוד ה' על עמו[7]. ובזה יגיעו לכלל ההכרה הגדולה, במלכות ה' בעולם[8].

גם דברי הנחמה לעם, שונים בין נבואת זכריה לנבואת יחזקאל. כך שזכריה מתאר את הריפוי הגדול שיבוא לעם ולארץ, ביציאת המים החיים מירושלים לכל הארץ[9]. יחד עם ייחוד וגילוי שמו של ה', בכל הארץ[10]. ואילו יחזקאל מתאר בנבואתו, כיצד ישראל ינקו את הארץ מתוצאות המלחמה. הן בביעור הנשק - שנשאר מהאומות, במשך שבע שנים[11]. והן בקבורת וציון מקום ההרוגים הרבים בארץ, במשך שבעה חודשים[12].

ומעל כל הנחמות ישנה ההבטחה, שכל מי שיישאר מהאומות - יבחן בכל שנה בחג הסוכות. כך שמי שלא יעלה לחוג את הסוכות בירושלים, לא יהיה לו שפע בארצו באותה השנה[13]. והגם שכולם כבר יכירו במלכות ה' בעולם, האומות לא יזכו להבטחה נצחית כמו שיש בישראל. ובכל שנה ושנה הן ייבחנו מחדש, האם הם מכירים בגדולת ה' ועמו בעולם.

וכדרך שגילוי ה' הראשון על האומות בארץ מצרים - היה בשם **'צבאות'**, כשהוציא הקב"ה את כל צבאותיו מארץ מצרים[14]. כך גם הגילוי האחרון שיהיה על האומות בירושלים, יעשה הדבר בשם **'ה'**

צבאות'[15]. וזאת משום שרק בהשלמת כל צבא ה' - הוא עמו ישראל, יכול להתגלות ולהראות שם ה' בעולם בשלימות.

ובמלאות שנתיים לגילוי כבוד ה' צבאות, במלחמה הגדולה שהחלה בסוכות תשפ"ד. נזכה ונראה את חיילי צבא ה', משלימים את המלאכה - בגילוי שם ה' בעולם.

1 - וגם יהודה תלחם בירושלם ואסף חיל כל הגוים סביב זהב וכסף ובגדים לרב מאד - זכריה יד, יד
2 - **וגם יהודה תלחם בירושלים** כי הבאים לצור על ירושלים יכריחו לאנשי ערי יהודה לבוא עמהם בעזרתם לצור על העיר וכאומר הנה בלבול הדעת יהיה בעבור שגם בני יהודה יהיו שמה ולכן כשיאחז מי ביד רעהו לחזקו יחשוב זה שהוא מבני יהודה אשר שבו להיות להם לאויבים - מצודת דוד, שם
3 - תהלים ב, ד
4 - המשיל בזה את הצלחת הרשעים, שהגם שנראה שה' שוחק ואינו כועס עליהם, הם מקבלים בזה אך כלימה וחרפה במה שיגדל עונשם פתאום כשיתמלא סאתם, כמו שכתוב 'בושה אמכם מאד' וכו', 'הנה אחרית גוים מדבר ציה וערבה', וזה שאמר מה שנראה שיושב בשמים ישחק ואינו מענישם, הוא מצד שילעג למו - מלבי"ם, שם
5 - ונשפטתי אתו בדבר ובדם ובגשם שוטף ואבני אלגביש אש וגפרית אמטיר עליו ועל אגפיו **ועל עמים רבים אשר אתו** - יחזקאל לח, כב
6 - **ונשפטתי אתו** מצייר שהתחלת המשפט יהיה **בדבר ובדם** שהם דברים טבעיים ורגילים, שיוכלו לתלות אותם במקרה ובטבע, כי כן דרך המלחמה שישפך דם הרבה ושיתפשט דבר מרוב ההרוגים והחללים. על זה אמר **ונשפטתי** בנפעל וכאילו ישפט עמהם, כי עדיין יכחישו ידו הגדולה, ואחר כך **גשם שוטף ואבני אלגביש אש וגפרית אמטיר עליו** שזה עונשים שמימיים ונסיים, שניכר לכל כי אצבע אלהים הוא - מלבי"ם, שם
7 - עד שכל הגוים ידעו כי אני ה' קדוש בישראל ומנהיגם בהנהגה השגחיית נסיית - מלבי"ם יחזקאל לט, ז
8 - והתגדלתי ואז אהיה מגודל ומקודש ונודע ומפורסם לעיני גוים רבים וידעו הכל שאני ה' ואין עוד זולתי - מצודות דוד יחזקאל לח, כג
9 - **יצאו מים חיים מירושלים** וילכו למזרח דרך אותה בקיעה, עד הים הקדמוני שהוא למזרחו של עולם קדמה. וחציו יפנה למערב אל ים המערבי, הוא המעיין שניבא (יואל ד, יח) 'ומעיין מבית ה' יצא', הוא הנחל שניבא (יחזקאל מז, ד) 'וימד אלף ויעבירני במים' וגו' - רש"י זכריה יד, ח
10 - והיה ה' למלך על כל הארץ, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד - זכריה יד, ט
11 - ויצאו ישבי ערי ישראל ובערו והשיקו בנשק ומגן וצנה בקשת ובחצים ובמקל יד וברמח ובערו בהם אש שבע שנים - יחזקאל לט, ט
12 - ואנשי תמיד יבדילו עברים בארץ מקברים את העברים את הנותרים על פני הארץ לטהרה מקצה שבעה חדשים יחקרו - שם, יד
13 - והיה כל הנותר מכל הגוים הבאים על ירושלם ועלו מדי שנה בשנה להשתחות למלך ה' צבאות ולחג את חג הסכות. והיה אשר לא יעלה מאת משפחות הארץ אל ירושלם להשתחות למלך ה' צבאות ולא עליהם יהיה הגשם - זכריה יד, טז- יז
14 - ויהי מקץ שלשים שנה וארבע מאות שנה ויהי בעצם היום הזה יצאו כל **צבאות ה'** מארץ מצרים - שמות יב, מא
15 - להשתחות למלך **ה' צבאות** - זכריה יד, טז

סיפור לשבת

"אישרו לך את הסוכה"

/ סיפורו של הרב מנדי כץ

"האסירים הישראלים בפלורידה כמעט ולא יכלו לקיים את מצוות חג הסוכות. אבל ברגע האחרון, בזכות משפט שאמר הרבי לפני למעלה מעשרים שנה, הם קיבלו סוכה!"

זהו סיפורו של הרב מנדי כץ, פעיל בארגון אל"ך החבד"י שמרכזו בפלורידה. זהו ארגון שמעסיק' מערך עצום של פעילים למען רווחתם של אסירים יהודיים בבתי כלא בארצות הברית.

"השנה, הצלחנו להשיג לראשונה אישור עקרוני להכניס סוכות לבתי הכלא בפלורידה" מספר הרב מנדי. "אחד מהם הוא בית הכלא 'קרון', שם נמצאים כמה אסירים ישראלים. למרות האישור העקרוני ברמת המימשל של המדינה, הנהלת בית הכלא של קרון סירבה לאשר לנו להכניס סוכה גם מ'סיבות בטיחות' וגם בגלל שהם מעולם לא עשו זאת".

הרב מנדי התאכזב לשמוע על הסירוב, אבל לא היה לו מספיק זמן לחשוב על העניין: 15 בתי כלא אחרים כן העניקו את האישור המיוחל, וזאת בנוסף לארגון תפילות ראש השנה ויום כיפור, ומשלוח 300 סטים של ארבעת המינים לאסירים היהודיים.

יום שישי. שלושה ימים בלבד לפני חג הסוכות. הרב כץ אומר לעצמו שבאמת חבל שהאסירים הישראליים בבית הכלא קרון לא יזכו לסוכה. הוא מנסה להפעיל קשרים, להתקשר לסמכויות גבוהות יותר, לשלוח מיילים ולהרים טלפונים. אבל אחרי כמה שעות של מאמצים הבקשה שלו נדחתה שוב.

"אמרתי לעצמי: עשיתי את כל מה שיכולתי, אין לי עוד מה לעשות בנידון".

מוצאי שבת. הרב כץ מתכונן לנסיעה יחד עם משפחתו לניו-יורק לכבוד חג הסוכות. לפתע הוא מקבל סמ"ס. השולח: הרב אהרן ליפסקר, פעיל נוסף בארגון אלף. "ראית את הוידאו השבועי של הרבי"? הוא שואל.

"לא, עדיין לא ראיתי, אז מיהרתי לצפות בוידאו השבועי – מגזין הוידאו "תורת חיים" מפרסם כל שבוע קטעים נבחרים מתורתו ומפגשיו של הרבי – ושם אני צופה ברבי מדבר על ארגון אלף. 'האם וידאתם שלאסירים יש סוכה לקראת חג הסוכות'? הוא שואל.

"המילים היכו בי. הנה, הרבי שואל האם עשינו כל שביכולתנו שלכל האסירים תהיה סוכה לקראת חג הסוכות... ובבית כלא אחד הם לא יזכו לכך. אנחנו חייבים לעשות כל מה שאנו יכולים כדי להשיג עבורם סוכה!"

אנשי אלף נכנסו לפעולה. כל אחד ניצל את כל הקשרים שלו

המשך בעמוד הבא...

בפלורידה ובוושינגטון כדי לשנות את דעתה של הנהלת בית הכלא. במשך כל הלילה הם התקשרו, שלחו מיילים, ביקשו והתחננו בכל דרך אפשרית: תנו להם סוכה!

יום ראשון, ערב חג הסוכות. השעה: 11:45. הרב מנדי כץ נוסע ברכבת התחתית של ניו-יורק. מתחת לאדמה אין קליטה בטלפון הסלולרי, והיא מופיעה רק כאשר הרכבת עוצרת בתחנה.

"הטלפון מצלצל. על הקו: קצין הדת (הלא יהודי) בבית הכלא. 'כבוד הרב' הוא אומר, 'אישרו לך את הסוכה'.

"יופי! אבל איך אני משיג סוכה שתענה על דרישות הבטיחות של הכלא (ללא מתכת או עץ בדפנות הסוכה) כשהחג אמור להיכנס בעוד שש שעות, ואני תקוע ברכבת התחתית בלי קליטה!"

מתברר שלבורא העולם דרכים משלו. הרכבת נעצרה בתחנה. במערכת הכריזה נשמעה הודעה שבשל תקלה באחת התחנות הקרובות, הנוסעים מתבקשים לעבור לרכבת אחרת. הרב מנדי לא עובר לאף רכבת: יש לו סוכה ואסירים שמחכים לו.

חיש מהר הוא מאתר את השליח הקרוב ביותר לבית הכלא. "יש לך אולי במקרה סוכה מתקפלת?" –"כן, אבל אני לא בבית. אהיה שם עוד חצי שעה בערך". – "תעשה לי טובה, תבקש מאשתך שתפסיק את כל הבישולים לחג ותחפש את הסוכה הזו... זה ממש קריטי!" השלוחה, גברת פרידמן, מפסיקה באמצע הכול ורצה לחפש את הסוכה. הסוכה נמצאה! הרב מנדי ממהר להתקשר למונית שתגיע לאסוף את הסוכה ותביא אותה לבית הכלא; הוא עוקב אחרי המונית דרך אפליקציית "ליפט", וברגע שהאפליקציה מודיעה לו שהמונית הגיעה לביתו של השליח... הרכבת החלה לנוע!

"שנים לאחר הסתלקותו של הרבי, הוא דאג לאסירים היהודיים בפלורידה: בזכותו הם יכלו לקיים את מצוות החג", אמר הרב כץ.

[ממאסף הסיפורים של שאול שיף]

שביבים / שאול שיף

"בסוכות תשבו שבעת ימים"

הרה"ק משינאווא זי"ע היה רגיל לספר מעשה זה: באחד הכפרים דר איש עני. האיש היה פשוט מאוד אבל ירא שמים. פעם אחת בערב סוכות הוצרך לסכך לסוכה, ולרש אין כל במה לקנות סכך. הלכו הוא ואשתו היערה לתלוש בעצמם ענפי אילנות לסכך. כשהתחילו לנטות צללי ערב וחששו לבל יחללו יו"ט, תלשו את הענפים בפיהם ובשיניהם. ועשו להם על ידי כך חבורות ופצעים רבים בפיהם ובשפתותיהם. רעש גדול נעשה מזה בשמים ויצא הפסק למעלה שאברהם אבינו הראשון משבעת האושפיזין ילך אל סוכתו של העני ויראה את פניו. ויהי בליל התקדש החג ראה העני והנה איש אחד עומד בסוכתו, חשב שבוודאי זהו עני שרוצה לאכול סעודת יו"ט ואמר לו: הנה אנכי הנני בעצמי איש עני ואין כל מאומה אצלי אבל אציעך ללכת אל הגביר השוכן מול ביתי ובוודאי שתשיג שם לאכול לשובע. השיב לו האיש: לא באתי לאכול מלחמך ולא לקחת מאתך מאומה. אנכי אברהם אבינו ובאתי לסוכתך שתראה את פני. בשכר מצוות סוכה שקיימת במסירות נפש ובייסורים. ותיכף נעלם האיש ואיננו.

"ולקחתם לכם ביום הראשון": ראשון לחשבון עוונות (מדרש תנחומא)

שח הרה"ק תפארת שלמה מרדאמסק זצ"ל בדרך צחות, הנה בימי הדין כשהשטן מקטרג ומביא לפני בית דין של מעלה צרורות חטאים ופשעים של עם ישראל, טוענים כנגדם מליצי היושר, שכל החטאים בטעות היו, שכן היצה"ר פיתה אותם בדברי שקרים ותרמית להאמין כי אין אלו עבירות כלל, וישראל בתמימות האמינו לו ונתפתו לו, ואז בא השטן הוא היצה"ר, וטוען כנגדם, אל תחשבו שהם תמימים כל כך, הבה ונראה אם בדרכי המסחר, הם ג"כ כך תמימים ונותנים לרמות עצמם במקח וממכר, אדרבה תנסו להרבות על המחירים ותראו איך הם עומדים על המקח, ואי אפשר לרמות אותם, ורק במצוות ועבירות הם כל כך תמימים, ופסק הדין יוצא שנמתין מספר ימים, להיווכח איך הוא באמת אם בני ישראל הם תמימים וקלי אמונה רק כשבאים לקנות עבירותיו של היצה"ר או שהם קלי אמונה גם במקח וממכר. הנה בין יוה"כ וסוכות בני ישראל קונים ארבעה מינים, משלמים עבורם סכומים עצומים, וכשבאים לביהכ"נ באתרוגיהם ולולביהם, נסתמו טענותיו של השטן. בוא וראה אומרים לו, הרי לפניך ארבעה מינים אלו, צא והיווכח מה מחירם בשוק הגויים, צא ותראה אם תקבל עבורם בשוק יותר מפרוטות ספורות, והרי היהודים האלו שלמו עבורם כסף מלא, כפלי כפלים משווים האמתי, הנה אתה רואה שאפשר לרמות אותם, ובכן גם בעבירות נתפסו כפי שפיתית אותם בחלקת לשונך. וזה "ולקחתם לכם ביום הראשון", הלולב והאתרוג כל ארבעת המינים, הם שמכריעים את החשבון, העוונות והפשעים נמחקים, וחשבון חדש מתחיל מאז, ולקחתם לכם ביום הראשון, ראשון הוא לחשבון עוונות. בזה אפשר ליישב למה רמזה התורה ראשון לחשבון עוונות דייקא במצוות לולב ולא במצוות סוכה. "

החיוך

הרב יצחק אבוחצירא נהג לערוך בכל אחד מלילות חג הסוכות סעודה גדולה לכבוד האושפיזין. באחד הלילות הוא נטל את ידיו ואחז בפת אך לא בירך ולא בצע אותה, אלא המתין דקות ארוכות כשהפת בידיו והוא מחייך. הסובבים תמהו על כך אך לא העזו להפריע לרב. לאחר זמן רב הרב אבוחצירא בירך והסעודה החלה.

לאחר זמן שאלו אותו בני ביתו לפשר הדבר ותמהו על התנהגותו, "הרי אסור להפסיק בין נטילת ידיים לבציעת הפת?!" הסביר הרב אבוחצירא: "התכוננתי לברך על הפת והינה נכנסו לסוכה שבעת האושפזין שמחים ומחייכים אליי. לא יכולתי שלא לחייך אליהם וכך עמדנו זה לעומת זה מחייכים, ורק כשהפסיקו יכולתי לברך".

(אתר אגדה)

מדוע נקבעה שמחת תורה לאחר חג הסוכות?

על שאלה זו ענה ר' יצחק מאיר מגור בעל חידושי הרי"ם ואמר:

"שבזכות הסוכה זוכים לתורה" שכן, במדרש תנחומא דרשו על הפסוק בדברים לג, ג: **"והם תוכו לרגליך ישא מדברתיך"** - אלו ת"ח שמכתתין רגליהם מעיר לעיר לשמוע דברי תורה.

הרי לנו - אמר הרבי - שבשכר פסיעות וטרחה הרבה שהולכים מעיר לעיר לשמוע דברי תורה, זוכים לתורה.

גם כאן, במצוות סוכה, כשהאדם מכתת רגליו, טורח ויוצא מביתו אל הסוכה, זוכה על ידי כך לתורה!...

(אתר דבר תורה)

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

עריכה גרפית - גיל ויין

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים
בדוא"ל: besod@013net.net